

POMICHAL KRISZTIÁN

LEGENDÁS IDŐK TANÚJA

OROSZ JENŐVEL BESZÉLGETÜNK A JUGYIK JUBILEUMA KAPCSÁN

Az elmúlt hetekben ünnepelte 55. születésnapját a nyitrai magyar egyetemisták országos hírű ifjúsági szervezete, a Juhász Gyula Ifjúsági Klub, közismert nevén a Jugyik. Ebből az alkalomból beszélgettünk Orosz Jenővel, a klub egykori oszlopos tagjával, annak kvázi újjászervezőjével, akinek úgy forrott össze a neve a legendás szervezet működésével, hogy annak tulajdonképpen soha nem is volt elnöke. Az 55 éves jubileum kapcsán kronológiai visszaemlékezés helyett egy remek, sztorizgató beszélgetést sikerült készítenünk vele. Fogadják szeretettel!

■ **Hogyan kapcsolódott be a Jugyik munkájába?**

■ 1977-ben kerültem Nyitrára. A szakiskola után felépítményibe jártam, volt ott egy fiatal, frissen végzett tanárom, aki állandóan arról beszélt, mennyire élvezte a nyitrai egyetemi éveket. Hát, mondom, nekem is kellenek ilyen jó évek. Ezért jelentkeztem Nyitrára. Rögtön az első félévben néhány barátommal elhatároztuk, hogy csinálunk valami klubot, ifjúsági szervezetet. Erre kiderült, hogy már van ilyen, a Juhász Gyula Ifjúsági Klub. Akkoriban tulajdonképpen csak papíron létezett, a hetvenes évek közepére gyakorlatilag megszűnt működni. Először azt gondoltuk, hogy akkor nem újat csinálunk, hanem felélesztjük a régit. Érdekes módon, és ezt gyakran eltévesztik, én sosem voltam a klub elnö-

ke. Habár mondhatom talán, hogy a nevem összeforrt a Jugyikkal, de annak elnöke sosem voltam, a Csemadokban volt valami funkcióm, és nem akartuk, hogy a tisztségek összemosódjanak. Akkoriban tele voltunk lelkes fiatalokkal. Rengeteg nevet fel tudnék sorolni, de biztosan kifelejtenek valakit, úgyhogy nem is próbálkozom. A magot eleinte a mezőgazdasági főiskola magyar diákjai adták, bár az eredeti Jugyik a pedagógushallgatóktól indult, de alighogy mi elkezdtük a munkát, azonnal jöttek onnan is tenni akaró, ügyes emberek. Közös munka volt ez.

■ **Mivel foglalkozott a hetvenes, nyolcvanas évek fordulóján a Jugyik?**

■ Rengeteg mindent csináltunk. Felélesztettük az irodalmi színpadot például, eleinte elég csekélyke sikerrel, mindig dőcögött, mert sokan szégyenlősök voltak, nehezen találtunk szereplőket. Innen jött az ötlet, hogy ha a klubtagok nem akarnak kiállni a színpadra, annyi baj legyen, akkor csináljunk bábszínházat. Utóbb ez egy nagyon jó iránynak bizonyult, bejártuk az előadásokkal a környező falvakat. Annyi jelentkezőnk akadt, hogy duplázni tudtuk a szerepeket, ha az egyik szereplő kiesett az előadásból, azonnal jött helyette valaki más.

■ **Adja magát a kérdés: ennyien tudtak bábozni a nyitrai egyetemisták közül?**

■ Dehogy! (nevet) Bementünk a Csemadok városi irodájába, kaptunk né-

hány füzetkét, tele bábjátékokkal. Már tudtuk, mit akarunk csinálni, csak azt nem, mivel. Szerencsére Nyitrán volt egy állami bábszínház, az igazgatója, szlovák ember létére, nagyon segítőkész volt velünk. Két kolléganőjének kiadta az ukázt, segítsenek nekünk bábozni. Ez is rendben volt, de legtöbbször még mindig nem tudtuk, hogyan kell bábozni. A Művelődési Intézet abban az időben szervezett bábtanfolyamokat, és hogy jó példával járjak elől, én is beiratkoztam ide. Pozsonyba jártunk, ha jól emlékszem, havi egy hétvégét. Beszédtechnikát is tanultunk, Csendes László, Jászai Mari-díjas színész segített nekünk. Volt ekkoriban egy mondásom, szállóige lett belőle jugyikos berkekben, valahogy úgy szót, hogy nagyon sok ember szívesen segít nagyon sok mindenben, csak meg kell kérni őket. Én meg azon dolgoztam, hogy megtaláljam ezeket az embereket.

■ **Ezekben az években indult az azóta is nagy sikerrel működő Gimesi Művelődési Tábor is.**

■ Igen, rögtön, amikor elsősök voltunk, 1978 májusában. Igyekeztünk mindig május 9-e környékére időzíteni. Eleinte csak tucatnyian, később százak jöttek el. Az első tábor idején nem voltak vendégeink. Felmentünk a várhoz, táborfüzet raktunk, énekelünk, sütögetünk. A következő évtől aztán minden tábor elé szerveztünk egy gyalogtúrát,

bejártuk az egész Zoborvidéket, Nyitra környékét. A második vagy harmadik tábor idején kezdtünk el kopjafát állítani, ez a tradíció még mindig tart, sok kopjafát ma is megtalálni még. A táborokkal kapcsolatos egyik kedvenc történetem, hogy egyik éven vendégünk volt Gimesen a Landini zenekar, amelynek tagjai vakok, illetve gyengénlátók voltak. Emlékszem, Apponyban zenéltek a tábor előtt, onnan mentünk volna át Gimesre, ők vonattal, mi gyalog. A zenekar tagjai viszont ragaszkodtak hozzá, hogy ők is megcsinálják a túrát. Jó tizenöt kilométeres gyaloglás után értünk el a gimesi kempingbe. Nekem a távolság nem okozott gondot, otthon én voltam a túraszervezet vezetője. Aznap estére be volt tervezve, hogy átsétálunk Zsérére, a bálba, jött velünk a zenekar is. Körülbelül öt kilométeres táv ez, nem volt vészes. Kettőig-háromig mulattunk, elindultunk vissza, erre kiderült, hogy csak egy embernek van viharlámpája, fél óra után az is beadta a kulcsot. Ott álltunk éjnek évadján a gimesi erdő közepén, eltévedve. Akkor írta Kabla Jócó barátom az azóta elveszett Jugyik-krónikába, hogy aznap éjjel bizony vak vezetett világtalant a gimesi erdőben. A zenekar tagjai ugyanis váltig állították, hogy emlékeznek a helyes útra.

■ Mi lett később a híres gimesi túrákkal?

■ Az utolsó ilyen túrát, emlékszem, még én szerveztem. Akkor már 350 látogató volt a táborban, a túrára is eljöttek vagy kétszázan, nyitrai magyar egyetemisták főleg, de jöttek Brünnből, Prágából és Pozsonyból is, ezen a túrán már a Ghymes is ott volt. A nyitrai vasúti főnöknél elintéztük, hogy a vasútállomáson megengedjék, zenészóra induljunk el vonattal a táborba. Heteig kilincseltem, végül engedélyezték, minden készen állt, csak aztán Szarka Tomi elkésett, és nem lett az egészből semmi (nevet).

■ Legendás történet a nagyszerű Ghymes megalakulása. Nyitrai diákokból verbuválódott, ha jól tudom.

■ Bizony, az ifjúsági klub berkeiben indult a Ghymes pályafutása is. Alakítottunk egy néptánc-csoportot, de hát ahhoz élő zene is kellett. Akkor már ismertük Szarka Gyulát, aki megzenésített verseket adott elő a már emlegetett irodalmi színpadon, ő szólt, hogy az öccse, Tomi nagyon jól hegedül, csakhogy akkor ő még nem járt főis-

kolára, középiskolás volt. Rajtuk kívül is akadt még néhány srác, aki tudott hangszeren játszani, úgyhogy a zenekar nagyjából összeállt. Igen ám, de a zenekarnak hangszerekre is szüksége van. Nekiálltunk hát felhajtani ezeket. Első lépésként kitaláltuk, szükség van egy nagybőgőre. Odahaza a faluban, Jászón tudtam, hogy Dádé bácsinak, az egyik muzsikus cigánynak van nagybőgője. Gondoltam, tőle megveszem. Hazafelé a vonaton összefutottam nagybátyámmal, azt mondja, Szepsiben is van egy öreg hangszerkészítő, kérdezzek rá nála is. Hazaérek, leszálok a vonatról, irány az Arany Oroszlán nevű kocsmá. Dádé bácsi ott ül, rögtön ajánlatot tettem, megegyeztünk 500 koronában. Hozza a nagybőgőt, hát látom, hogy a hangszer hátába bele van állítva a kisbalta. Kiderült, hogy az öreg fia vágta bele, mert nem kapta meg a hangszert az apjától. Irány Szepsi, a hangszerkészítő, mivel csemadokos volt, megígérte, hogy ingyen kijavítja a nagybőgőt. Így hát megvettük azt a szerencsétlen sorsú hangszert, valamit még alkudtam is belőle.

■ Igaz az a sztori, hogy eredetileg nem is Ghymesnek hívták volna a zenekart?

■ Nem bizony, hanem Tilinkónak. Csak aztán kiderült, hogy Erdélyben már van egy ilyen nevű zenekar. Akkor jött az ötlet, hogy illene valami olyan nevet választani, ami kapcsolódik a régióhoz. Innen jött a Ghymes név.

■ A hatóságok szemét ekkoriban nem szűrte egy erős magyar ifjúsági klub?

■ Jaj, dehogynem. Állandó rendőri vegzálás alatt éltünk. Engem évente legalább egyszer biztos, hogy bevittek. Előadás közben megjelent két nyomozó, már keltem is fel a padból, tudtam, hogy mehetek. Délelőtt bevittek, estefelé meg hazaengedtek. Tipikus történet például a Jugyik irodájának „kirablása”. Amikor a városi Csemadok átköltözött a zsinagóga mellé, akkor tőlük kaptunk két üres helyiséget. A járási Csemadok elnök segítségével sikerült székeket szerezni, eleinte két szék közé deszkalapot tettünk, így szaporítottuk a férőhelyeket. Már készültünk megnyitni a helyiséget, amikor egy éjjel betörték. Idézőjelben. Nem vittek el semmit, csak felforgatták az irodát, megették a Csemadokos titkárnő bonbonját (nevet). Tudtuk, az egész csak arra volt jó, hogy a klubvezetőket be lehessen cincálni a rendőrségre. Minket gyanúsítottak azért, hogy betörtünk a saját klubunkba, kikérték a klubtagok névsorát, nagyon

átlátszó volt az egész, de azért volt ennek az egésznek egy pozitív hozadéka is. Az egyik tanárunk, aki bolgár nemzetiségű volt, látva, hogy a rendőrség megnyit vegzál minket, felajánlott két kis helyiséget a bolgár nemzetiségi klubban. Használtuk is három-négy évig, oda jártunk próbálni. Jó helyünk volt pedig a Csemadok szomszédságában is, volt ott egy pincehelyiség is, kár, hogy anyagiak híján nem tudtuk pinceklubot csinálni belőle. Nem ez volt persze az egyetlen találkozásom az államhatalommal. Prágából jöttünk haza a későbbi feleségemmel az Ady Endre Diákkör huszonötödik születésnapjára rendezett ünnepségről, 1982-ben volt ez, ha jól emlékszem. Prágában volt pár óránk a vonat indulásáig, így otthagytuk a csomagjainkat a megőrzőben. Megyünk vissza, hát nem nyitja a zárat a kulcs. Előkerítjük az illetékest, azt mondja, elromlott a zár, ki kellett venni onnan a csomagokat. Felnyitjuk, hát minden át volt túrva a bőröndjeinkben. Ilyen idők voltak ezek. Nyitrán előfordult az is, hogy az egyik csemadokos bálon belémkötött néhány szlovák fiatal, leköpdöstek. Kihívtam a rendőrséget, el is kapták őket, kaptak fél év feltételest.

■ Milyen forrásokból tudták finanszírozni a rendezvényeket, táborokat? Említette az előbb, hogy a pinceklubot anyagiak híján nem bírták megnyitni.

■ Három bevételi forrásunk volt. A tagsági díjakból befolyó összeget említeni is felesleges. Elenyésző volt. Kitaláltam, hogy a klubtagok dolgozzanak le szemeszterenként egy napot valamelyik városi üzemből, és bérüket ajánlják fel a klub javára. Volt, hogy harminc embert összeszerveztünk, abból már lett némi tőkénk. Aztán minden évben kétszer, tavasszal és ősszel szerveztünk egy diákbált, a jegyekből, tombolákból befolyt haszon szintén a klub pénztárába vándorolt. Évente egyszer pedig a Csemadok szervezett magyar bált, volt, hogy ezer emberrel. Én egy időben a városi alapszervezet elnöke voltam, így sikerült elintéznem, hogy a bevételből a Jugyik is kapjon részesedést.

■ Tartja még a kapcsolatot a Jugyikkal?

■ Persze, ha évforduló, megemlékezés van, mindig eljárók. Manapság a Facebook-on keresztül már könnyű kapcsolatot tartani. Örülök, hogy a fiatalok is ilyen aktívak.

■ Köszönöm a beszélgetést!